

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 Trondheim

Deres referanse:

Vår referanse:
200700131

Dato:
10.05.2017

BEDRIFTERS HÅNDTERING AV FARLIG AVFALL – FORSLAG TIL KRAV OM RELEVANT KOMPETANSE

Vi viser til samtale med avdelingsleder Bjørn Bjørnstad samt tidligere evaluering av Vest Tank-saken.

Miljøkrimavdelingen ved ØKOKRIM har de senere årene etterforsket og iretteført mange store og alvorlig forurensningssaker som har dreid seg om håndtering av farlig avfall. Det har omfattet ulike typer selskaper som for eksempel Petro Oil, Aluscan, Vest Tank og Revac (ikke rettskraftig dom). Et tilbakevendende tema i disse straffesaker har vært bedriftenes manglende kompetanse knyttet til håndtering, negative helse- og miljøeffekter av, og kontroll med de kjemiske forbindelsene de er i befatning med.

I samtlige av de ovennevnte sakene er vår oppfatning at forurensning fant sted som en direkte konsekvens av manglende kompetanse i bedriftene.

Denne mangelen på relevant kompetanse fører til at bedriftene ikke har personell som forstår eller har overblikk over egne prosesser, og derfor ikke ser rekkevidden av endringer i prosessparametrene. Dette svekker sikkerheten med tanke på forurensning og konsekvenser av denne for miljø og helse. I tillegg har vi sett at manglende kompetanse ved bedriftene spesielt gir seg til kjenne i utførelsen av risikoanalyser.

Etter Vest Tank-saken, men også aktualisert gjennom den pågående Revac-saken, mener vi det må settes fokus på denne problemstillingen. På denne bakgrunn anmoder vi Miljødirektoratet vurdere om det skal settes krav til kompetanse i bedrifter som håndterer eller produserer farlige kjemikalier.

Vi mener relevant kompetanse i bedriftene kan være enten intern eller ekstern, men det må foreligge dokumentasjon på tilgang på slik kompetanse. Videre foreslår vi dette kommer inn som et punkt i forurensningstillatelsene. Det for å tydeliggjøre bedriftenes ansvar på dette området.

Internkontrollforskriften § 5 setter krav til kompetanse for ansatte, men for oss fremstår ikke dette som et overordnet kompetansekrav til bedriften som sådan. I så fall er det ikke uttrykt eksplisitt. Vi mener det er nødvendig, da det er naturlig å forstå "kompetanse hos de ansatte" som knyttet til de enkelte arbeidsoppgaver de skal utføre. Også her bør forskriften stille krav til dokumentasjon av slik kompetanse. Vi mener det er viktig at det overordnede ansvaret plasseres sentralt i bedriften, og at det stilles krav om dette i forskriften. Det vil da bli enklere å oppnå en høyere bevissthet rundt dette temaet i bedriftene.

I forbindelse med tilsyn fra forurensningsmyndighetene, som har vært utført i forkant av de nevnte straffesaker, har vi et inntrykk av at relevant kompetanse i bedriften ikke har vært et sentralt tema. Det er vår oppfatning at forvaltningsmyndigheten må tydeliggjøre overfor bedriftene at de forventes å inneha kompetanse som aktivt og kontinuerlig arbeider for å redusere risikoen for ulykker og forurensning.

Slike bedrifter er spesielt sårbare med hensyn til uønskede hendelser i de tilfellene hvor risikovurderinger er utført av personell med manglende, eller ikke relevant kompetanse. Vi ser dessverre ofte at det er ved risikovurderingen det svikter når den nødvendige helhetsforståelsen av bedriftens prosesser ikke er tilstede. Derfor bør det være et krav til dokumentasjon av egne vurderinger, med dertil hørende begrunnelse for de vurderingene som er gjort, og dokumentasjon av kompetanse hos de som har utført risikovurderingen.

ØKOKRIM har ofte sett i sine miljøstraffesaker at bedrifter leier inn ekstern kompetanse for å få risikovurderingene på plass, men vedlikeholdet av denne risikovurdering blir ikke like god. Dette gjelder ikke minst utførelsen av nye risikovurderinger når bedriften har gjort endringer i sine produksjonsprosesser. Enten er slike oppdateringer fraværende, eller så er de utført internt, uten at bedriften har sett behovet for nødvendig ekstern kompetanse.

I de omfattende og alvorlige straffesakene som er nevnt innledningsvis, har bedriftene vært store aktører i sin bransje med omfattende utslippstillatelser, og de har alle hatt alvorlige mangler i egen kompetanse til å utføre for eksempel risikovurderinger ved endring av prosess. Bedriftene har holdt på i lang tid uten at forvaltningen har stilt krav til dokumentasjon av oppdatert kompetanse i bedriften, eller at det har blitt stilt spørsmål om nye risikovurderinger og begrunnelsen for disse.

Man kan litt uhøytidelig sette dette på spissen ved å si at man kan drive Norges største privateide tank-farm, eller være Norges største EE-avfallshåndteringsbedrift, uten formelle krav til kompetanse. Hvis man derimot skal skifte en vannkran i et hus må man være en offentlig godkjent rørlegger.

På denne bakgrunn mener ØKOKRIM det er nødvendig at forvaltningsmyndigheten skjerper fokuset på relevant kompetanse i bedriftene og at Miljødirektoratet vurderer om det i forurensningstillatelsen skal stilles krav til slik relevant kompetanse.

Med vennlig hilsen

Hans Tore Høviskeland
Avdelingsleder

Kopi sendes riksadvokaten og Politidirektoratet

Postadresse
Postboks 8193 Dep
N-0034 OSLO

Besøksadresse
C.J. Hambros plass 2 B
N-0164 OSLO

Telefon/Telefaks
(+47) 23 29 10 00
(+47) 23 29 10 01

Org.nr.: 874 761 532
post.okokrim@politiet.no
www.okokrim.no

